

ज्ञानंशास्त्रोत्थम् विज्ञानमनुभवःरहस्यंभक्तिःसुगोप्यमपिवक्ष्यामीत्यादिनिर्देशात् तस्यांगं साधनम् ॥ ३० ॥ यावान्स्वरूपतःयथाभावः यादृक्सत्तावान् यानिरूपाणिगुणाःकर्माणिचयस्य ॥ ३१ ॥ एतदेवसम्यगुपदिशन्यावानित्यस्यार्थस्फुटयति अहमेवाग्रेसृष्टेःपूर्वमासम् स्थितः नान्यत्किञ्चित् यत्सत् स्थूलम् असत्सूक्ष्मम् परंतयोःकारणंप्रधानम् तस्याप्यंतर्मुखतयातदामय्येवलीनत्वात् अहंचतदाआसमेवकेवलंनचान्यदकरवम् पश्चात्सृष्टेरनंतरमप्यहमेवास्मि यदेतद्विश्वंतदप्यहमस्मि प्रलयेयोवशिष्येतसोप्यहमेव अनेनचानाद्यनंतत्वादद्वितीयत्वाच्चपरिपूर्णोहमित्युक्तंभवति ॥ ३२ ॥ यथाऽत्ममायायोगेनेत्यनेनमायायाअपिपृष्टत्वात् वक्ष्यमाणोपयोगित्वाच्चमायांनिरूपयति ऋतेऽर्थविनाऽपिवास्त्वमर्थययतःकिमप्यनिरुक्तं आत्मनिअधिष्ठानेप्रतीयेतसदपिचनप्रतीयेत तत्आत्मनोमममायांविद्यात् यथाआभासोद्विचंद्रादिरिति अर्थवि

श्रीभगवानुवाच ज्ञानंपरमगुह्यंमेयद्विज्ञानसमन्वितम् ॥ सरहस्यंतदंगंचगृहाणगदितंमया ॥ ३० ॥ यावानहंयथाभावोयद्रूपगुणकर्मकः ॥ तथैवतत्त्वविज्ञानमस्तुतेमदनुग्रहात् ॥ ३१ ॥ अहमेवासमेवाग्रेनान्यद्यत्सदसत्परम् ॥ पश्चादहंयदेतच्चयोऽवशिष्येतसोऽस्यहम् ॥ ३२ ॥ ऋतेऽर्थयत्प्रतीयेतनप्रतीयेतचात्मनि ॥ तद्विद्यादात्मनोमायांयथाऽभासोयथातमः ॥ ३३ ॥ यथामहांतिभूतानिभूतेषूच्चावचेष्वनु ॥ प्रविष्टान्यप्रविष्टानितथातेषुनतेष्वहम् ॥ ३४ ॥ एतावदेवजिज्ञास्यंतत्त्वजिज्ञासुनात्मनः ॥ अन्वयव्यतिरेकाभ्यांयत्स्यात्सर्वत्रसर्वदा ॥ ३५ ॥ एतन्मतंसमातिष्ठपरमेणसमाधिना ॥ भवान्कल्पविकल्पेषुनविमुह्यतिकर्हिचित् ॥ ३६ ॥

नाप्रतीतौदृष्टांतः यथातमइति सतोप्रतीतौतमोराहुयथाग्रहमंडलेस्थितोऽपिनदृश्यते ॥ ३३ ॥ यथाभावइत्येतत्स्पष्टयति यथामहाभूतानिभौतिकेषु अनुसृष्टेरनंतरंप्रविष्टानितेषूपलभ्यमानत्वात् अप्रविष्टानिच प्रागेवकारणतयातेषुविद्यमानत्वात् यथातेषुभूतभौतिकेषुअहंचतेष्वहम् एवंभूताममसत्तेत्यर्थः ॥ ३४ ॥ साधनमाह आत्मनस्तत्त्वजिज्ञासुनाएतावत्त्वमेवजिज्ञास्यंविचार्यम् तदेवाह अन्वयः कार्येषुकारणत्वेनानुवृत्तिः कारणावस्थायांचतेभ्योव्यतिरेकः तथाजाग्रदाद्यवस्थासुतत्तत्साक्षितयाऽन्वयः व्यतिरेकश्चसमाध्यादौएवमन्वयव्यतिरेकाभ्यांयत्स्यात् सर्वत्रसर्वदाचतदेवात्मेति ॥ ३५ ॥ यत्प्रार्थितंनेहमानःप्रजासर्गमितितत्प्रसादीकरोति एतन्मतंसम्यगनुतिष्ठसमाधिनाचित्तैकाग्र्येण कल्पेषु विकल्पाःविविधाःसृष्टयस्तेषु विमोहं कर्तृत्वाभिनिवेशंनयास्यतीति ॥ ३६ ॥